

TRAJECT SPELEN & MAKEN

Hamlet

William Shakespeare

Hamlet:

O, kon dit al te onreine vlees maar wegsmelten,
ontdooien en zichzelf oplossen in waterdamp.
Had de Heer zelfmoord maar niet verboden.
God, O God, hoe mat, verschaald, bedorven en onvruchtbaar
schijnt mij het gedoe van deze wereld.
Ik walg ervan. Het is een tuin vol onkruid
die in bloei staat. Geil en vunzig kruid
overwoekert alles. Dat het zover moest komen.
Nog maar twee maanden dood, neen, zelfs niet, nog geen twee maanden,
een koning uit de duizend, die op zijn broer leek,
als een zonnegod op een sater. Hij hield zoveel van mijn moeder
dat hij niet zou toegestaan hebben dat de wind
haar te ruw in het gezicht blies. Hemel en aarde!
Moet ik daaraan blijven denken? Zij hing aan hem
alsof de bevrediging van haar begeerte
de begeerte nog verhevigde. En toch, nog geen maand later -
laat mij er niet aan denken - zwakheid, uw naam is vrouw! -
een kleine maand, nog voor de schoenen
waarmee ze de kist van mijn vader volgde versleten waren -
God, een redeloos beest
zou langer rouwen - trouwde zij met mijn oom,
mijn vaders broer, die echter zoveel op hem leek
als ik op Hercules. Binnen een maand,
nog voor het zout van haar valse tranen
was opgedroogd,
trouwde zij. O, smerige haast, zo snel
onder incestueuze lakens te kruipen.
Het is niet en kan nooit meer goed komen.
Maar breek, mijn hart, want ik moet mijn mond houden.

Phaedra in vlammen

Nino Haratischwili

vertaling uit het Georgisch: Ingrid Degraeve

Phaedra:

Ik heb er genoeg van, dat zal ik hem zeggen, ik heb er genoeg van. Ik heb het recht om mezelf terug te eisen. Ik heb het recht, als koningin en als vrouw die je twintig jaar geleden in bezit hebt genomen als een mand vol fruit, als voorspel tot een offergave. Ik was niet eens een offerlam. Gewoon een leuk extraatje, een sieraad, onecht, onvolmaakt, verder niets.

Ik wil terug naar de baarmoeder van mijn leven. Ja, dat zal ik hem zeggen, terug naar de hemel zonder verplichtingen. Ooit waren onuitgesproken woorden en neergeslagen ogen tekenen van vrede. Nu vormen ze slechts een gordijn dat iets verbergt, maar wat ze proberen te verbergen, blijft, pulseert. Het verdwijnt niet. En ik heb er genoeg van.

Heb ik niet twintig jaar lang hard genoeg geprobeerd om mijn verlangens af te knellen, om mijn rusteloze gedachten te bedwingen onder een kussen? Heb ik niet geprobeerd te glimlachen terwijl mijn maag omdraaide? Gehoorzaam te zijn terwijl er een oorlog in mij woedde? Heb ik niet elke berisping ingeslikt? Heb ik niet trouw de wil van de goden gevolgd, waarover je de laatste tijd zo vaak spreekt? Wat grappig. De wil van de goden.

Ik had niet met je moeten trouwen, Theseus. Ik was je troostprijs. Hoe heb ik dat over het hoofd kunnen zien?

Maar nu kan ik het allemaal teruggeisen, toch? Mijn afgebroken dromen, de geur van mijn lichaam onaangetast door het goedkope parfum van je minnaressen, mijn stappen onverstoord door de echo van jouw voetstappen - ik eis het allemaal terug. Nu je het toppunt van almacht en aanbidding hebt bereikt, nu heel Attica aan je voeten ligt, nu je me niet langer nodig hebt als bemiddelaar, nu zelfs elk kind de verhalen van je heldendaden in verzen kan voordragen, nu iedereen je wensen heeft leren herkennen nog voor je ze uitgesproken hebt, nu kan ik alles wat ik niet kon gebruiken, wat ik niet kon beleven, teruggeisen, toch?

Ik wil weer mezelf zijn. Mezelf die ik zou zijn geworden zonder jou, zonder die verlopen liefde van jou en mij. Dit is wat ik zou zeggen.

Ivanov

Anton Tsjechov

vertaling Charles B. Timmer

Lvov:

U moet me niet kwalijk nemen, als ik u openhartig en onomwonden mijn mening zeg, maar ik moet eens een woordje met u praten. Bent u bereid om naar mij te luisteren?

Daar ligt een vrouw op sterven. En u, de man, voor wie zij alles heeft opgeofferd, u rijdt maar doodkalm op de meest openlijke manier en met de duidelijkste bedoelingen iedere dag van haar weg! Uw stem, de toon, waarop u spreekt om nog maar te zwijgen van de woorden die u gebruikt, het is een en al harteloos egoïsme en koude onbarmhartigheid. Hier gaat iemand die u na staat te gronde, juist door het feit dat zij u na staat. Haar dagen zijn geteld, maar u, u kunt het over uw hart verkrijgen liefdeloos te zijn, uw eigen gang te gaan, of er niets aan de hand was.

Ik kan het u niet uitleggen, ik ben niet welsprekend genoeg, maar u bent mij bijzonder antipathiek! Mijn mond doe ik nog niet open of ik krijg hier een gevoel van beklemming, mijn tong kleeft aan mijn verhemelte. Ik haat u uit het diepst van mijn hart.

Kijk, daar gaat u er weer van door! Het hele geluk van die arme vrouw van u bestaat erin dat u thuis bent. Zij ademt door u. Zij smeekt u al was het maar één enkel avondje met haar door te brengen, maar nee, u kan het gewoon niet. Want u vindt het thuis om te stikken. Alles benauwt u daar. Als u één enkele avond thuis bleef, schoot u zich een kogel door de kop.

Zulke mensen als u moet men de waarheid in het gezicht zeggen en als het u niet belieft naar mij te luisteren, nou, dan luistert u maar niet. Haar dood komt uitstekend in uw kraam te pas om nieuwe avonturen te kunnen beginnen. Goed, laat dat zo zijn, maar had u dan niet even kunnen wachten? Waar maakt u zo'n haast voor? Waarom vindt u het zo nodig dat uw vrouw nu meteen komt te sterven en niet over een maand of over een jaar?

Ik heb nooit kunnen geloven dat er mensen bestonden van een weloverwogen misdadig karakter. Ik heb altijd respect voor de mensen gehad en van ze gehouden, maar sinds ik u heb leren kennen...

U hebt mijn ziel vergiftigd en vertrappt.

Wie heeft u de volmacht gegeven het rechtsgevoel in mij aan te randen? Ik eis dat u uw gedrag verandert...

De binnenkomst of je gaat tenslotte weer naar huis

Magne van den Berg

na een jaar kwam ik in je nieuwe huis, kwam ik je nieuwe huis en je spullen en je omgeving bekijken, maar jij wilde dat ik voor jou kwam en ik kwam ook voor jou, en dat zei ik tegen je, maar jij dacht dat ik loog, je zei, nu lieg je, dat zei je tegen mij, je zei, nu lieg je, en je zei het niet aardig, maar ik kwam voor jou al geloofde jij het niet, en zei, je liegt dat je barst, je komt niet voor mij, je komt uit nieuwsgierigheid om te zien of ik tegenwoordig beter woon dan jij, jij dacht dat ik kwam om te zien hoe het jou vergaan was, of het je beter vergaan was dan mij... of jij het verder geschopt had dan ik, dit dacht jij allemaal maar het was niet zo, ik kwam voor jou, al keek ik veel uit het raam, ik kwam voor jou, om samen met jou uit het raam te kijken

het is interessant om je terug te zien maar dat heeft niks met blijdschap te maken, blij was ik toen ik je voor het eerst zag, toen was ik blij, jezus wat was ik toen blij, als je toen net zo naar mij had kunnen kijken als je daarstraks deed dan had je het gezien, maar je hebt het niet gezien, je hebt het gemist, zoals er meerdere momenten waren die jij hebt gemist, momenten waarop het er echt toe deed keek je niet, en nu kijk je wel, kijk je of er wat te redden valt, maar je hoeft niets te redden, probeer het alsjeblieft niet te redden met je gekijk

weet je

ik weet opeens weer hoe dat schilderij heet

het schilderij waar ik het over had toe ik hier net binnen was

dat is toch fantastisch

dat ik precies op het moment dat ik sta te vertrekken achter de titel kom

de generaal:

Majesteit, Koninklijke Hoogheid. Er zijn zo veel dingen die ik u wil vertellen.

In het begin van de zomer heb ik een verzoek voor een audiëntie ingediend. Ik heb drie maanden gewacht vooraleer het verzoek van de bediende naar de secretaris werd overgebracht. Het duurde nog twee maanden vooraleer het naar uw kabinet werd doorgestuurd.

Mijn vrouw was degene die me ertoe had aangezet het verzoek in te dienen. Zodra ik dat gedaan had, begon ze me 'De Generaal' te noemen. Ze was ziek, en dus loog ik haar voor. Nu eens zei ik dat u het land uit was, dan weer dat u het te druk had of dat u ziek was. Ik wist dat een audiëntie bij u onmogelijk was.

Ons hele leven stond in het teken van wachten. Ze was bang dat ze zou sterven voordat u ons zou komen bezoeken. Ze hield uw foto steeds dicht bij haar. Ze leefde van hoop. Toen de dokter de laatste keer bij ons op bezoek was, was hij verbaasd dat ze nog niet gestorven was. Misschien was het de hoop die haar leven rekte. Ze sprak elke dag over de gerechten die ze zou klaarmaken als de Koning ons zou vereren met een bezoek. En elke dag veranderde ze de stoelen van plaats. Ze sprak tegen u, ze stelde u vragen en beantwoordde die in uw plaats. *(Stilte)*

Op het allerlaatste moment, toen ze op sterven lag, misschien omdat ze alle hoop verloren had, besepte ze dat ze in een illusie had geleefd. De teleurstelling in haar ogen kan ik niet vergeten. Ze wist het. Ze besepte dat ik tegen haar had gelogen. Misschien besepte ze dat ze tegen zichzelf had gelogen. Ze vergaf me omdat ik de leugen had geloofd en ik, net zoals zij, in een illusie had geleefd. Toen ik haar ogen sloot, was het alsof ik de ogen sloot van iedereen die, zoals zij, in een illusie had geleefd.

Liefdessonnetten

Pablo Neruda

XI

Ik honger naar je mond, je stem, je haren
en vastend en stom loop ik door de straten,
het brood voedt me niet, de ochtend ontwricht me,
ik zoek je voetgeklater in de dagen.

Ik honger naar je losgeslagen lach,
je handen, als het razend graan gekleurd,
ik honger naar je bleke stenen nagels
en wil je huid, gave amandel, eten.

Ik wil eten de straal door je schoonheid verbrand,
je neus, de vorstin van je trotse gezicht,
ik wil eten de vluchtige schaduw van je wimpers

en hongerig besnuffel ik de schemer
jou zoekend, zoekend naar je bloedwarm hart
als poema in 't verlaten Quitratúe.